

SBMIs remissvar avseende Remiss av Naturvårdsverkets skrivelse: Minska risken att anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet

SBMI är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Föreningen samlar cirka 90 procent av den svenska bergmaterialindustrin. Bergmaterialindustrin producerar ca 100 miljoner ton bergmaterial/år i landets ca 1200 aktiva bergtäkter.

SBMI tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets förslag till ändringar i regelverket för hantering av bygg- och rivningsavfall samt lättfraktioner och stoft, som redovisats i skrivelsen "Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet".

Allmänna synpunkter

1. Stöd för syftet med regelverksförändringen

SBMI delar helt Naturvårdsverkets ambition att minska möjligheterna för avfallsbrott och ser positivt på initiativ som syftar till att förbättra regelverket i denna riktning. Det är avgörande att skapa ett regelverk som effektivt kan minska risken för miljöskadlig verksamhet och främja en ansvarsfull hantering av avfall.

2. Vikten av att inte begränsa den cirkulära ekonomins utveckling

Samtidigt vill vi betona vikten av att dessa förändringar inte genomförs på ett sätt som ofördelaktigt påverkar företags möjligheter att hantera material på ett lönsamt och hållbart sätt, vilket är en grundpelare i den cirkulära ekonomin. En felaktig tillämpning av de föreslagna begränsningarna riskerar att försvåra lagring och hantering som är avgörande för återanvändning och återvinning.

Specifika synpunkter på författningsförslagen

3. Sänkt gräns för tillståndsplikt vid hantering av blandat bygg- och rivningsavfall

I dagsläget är det möjligt att mellanlagra upp till 10 000 ton osorterat bygg- och rivningsavfall inom ramarna för anmälningspliktig verksamhet, denna gräns föreslås sänkas till 500 ton. De flesta av SBMIs medlemmar lagrar generellt inte osorterat rivningsavfall, utan andra sorterade avfallskategorier med lägre riskprofil.

SBMI stöder förslaget om att sänka gränsen för tillståndsplikt vid hantering av osorterat avfall. Det är dock kritiskt att regelverket i sin tillämpning tydligt skiljer mellan osorterat avfall och andra avfallskategorier samt material som inte klassas som avfall. Det bör framgå att de nya begränsningarna strikt avser osorterat avfall för att undvika onödig administration och ökade kostnader för hantering av material med mindre riskprofil. Det är viktigt för utvecklingen av en cirkulär materialförsörjning för samhällsbyggandet att SBMIs medlemmar har möjlighet att lagra betydligt större mängder av andra kategorier material med lägre riskprofil som t ex inert och icke farligt avfall, och ibland behöver denna lagring kunna ske längre än tre år.

I skrivelsen Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål, 2022 (RU massor) har Naturvårdsverket presenterat ett förslag om att möjliggöra lagring av inert och icke farligt avfall längre än tre år. Denna flexibilitet är avgörande för att underlätta cirkulär hantering och bidra till en mer hållbar materialförsörjning inom samhällsbyggnad. SBMI anser att det är viktigt att detta förslag genomförs snarast.

4. Utökade krav vid anmälan av lagringsverksamhet

SBMI anser att förslaget om utökade krav vid anmälan av lagringsverksamhet är rimligt. Det är viktigt att det förtydligas vilka uppgifter en anmälan ska innefatta så att seriösa verksamhetsutövare inte åläggs alltför långtgående eller otydliga krav. SBMIs medlemmar som i många fall bedriver liknande verksamheter i olika kommuner i olika delar av landet upplever skillnader avseende krav på vad en anmälan ska innehålla mellan olika kommuner. Även i konsekvensanalysen anges att kraven idag kan vara högt eller lågt ställda. Det finns ett stort behov av samordning och vägledning. Det är möjligt att en likvärdig hantering skulle främjas av att tillsynen för avfallshantering flyttas till länsstyrelsenivå.

5. Ökade kostnader och ökat krångel ökar incitamenten för avfallsbrottslighet

Naturvårdsverket skriver i sin konsekvensanalys att förslaget kan innebära kostnadsökningar och utgöra hinder för vissa verksamheter. Dessa kostnadsökningar kommer givetvis att drabba även seriösa aktörer. Logiken bakom naturvårdsverkets förslag utgår ifrån att "ett omfattande arbete med att ta fram underlag kan verka avskräckande för oseriösa aktörer". SBMI vill betona att utökade krav kan få en helt kontraproduktiv effekt genom att oseriösa aktörer helt struntar i den komplexa och krångliga anmälningsprocessen.

Vi ska givetvis skydda människorna och miljön mot farligt avfall, men det får inte ske på bekostnad av möjligheten för seriösa aktörer att hantera material på ett resurseffektivt och cirkulärt sätt. Vi behöver förenkla hanteringen av de material vi INTE behöver utreda, mäta och skydda oss mot.

6. Behov av tydlig vägledning

För att minimera risken för överimplementering av de föreslagna begränsningarna krävs tydlig och praktisk vägledning. Det är viktigt att tydliggöra för tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare vilka material och avfallskategorier som inte omfattas av de nya begränsningarna. Regelverket för hantering av avfall är komplext och fullt av undantag och specialregler, och en alltför restriktiv tillämpning leder till ökade kostnader och ökade incitament för avfallsbrottslighet.

Sammanfattande synpunkter

Sammanfattningsvis stödjer SBMI intentionerna med de föreslagna ändringarna i regelverket men understryker vikten av att dessa genomförs med noggrann avvägning för att inte motverka utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi. Regelverket bör utformas så att det främjar återanvändning och återvinning av material samtidigt som det förhindrar avfallsbrott. Det är avgörande att författningsförslagen specificerar och begränsar sig till de avfallskategorier som faktiskt utgör en risk, samt att tydlig vägledning tillhandahålls för att säkerställa en enhetlig och likvärdig tillämpning av regelverket.

Det är viktigt att det inte blir krångligt och dyrt att följa det redan alltför komplexa avfallsregelverket, för då ökar incitamenten för avfallsbrottslighet som i PM beskrivs som en lukrativ verksamhet.

Det ska vara lätt att göra rätt!

Med vänliga hälsningar,
Mårten Sohlman, vd SBMI

Lisa Sennström, Hållbarhetschef SBMI